

СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин киргени 1967 чылда СССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдериин күрүне планын, 1967 чылда СССР-нин күрүне бюджетин болгаш 1965 чылда СССР-нин күрүне бюджетини күс-сөздөзүн дугайында өткөтүп СССР-нин Дээди Сөвединин чедиги чымы-жынын ийги есеиндеги бадыларын барымдаалаш, СССР-нин Дээди Сөвединин палаталарының план-бюджет болгаш адырлар аайы-биле ком-миссиялары улус ажил-агыйын планын, бюджетти болгаш өткөтүп көрүшкө киргизе.

Эксперттер Сөвединин болгаш Националлар Сөвединин план-бюджет комиссиялары ноябрь 29-та калы эрттирген хуралында палаталарының ком-миссияларының—үлөтүр, транспорт база харымдаа талазы-биле; тузуг болгаш үлөтүр тузуг материалдарының талазы-биле; көдө ажил-агый талазы-биле; калдык камгала болгаш социал-хандырылга талазы-биле;

улус өөредилгезинин, эртемниң болгаш культураның талазы-биле; сатып болгаш амырал-хандырылга талазы-биле келишпириниң киржиге-ан-биле СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин Дарганын орактылаш, СССР-нин Күрүлганын даргазы Н. К. Байбаковтуң СССР-нин улус ажил-агыйын күрүне планын дугайында иштетсе, СССР-нин Сан министри В. Ф. Гарбузовтуң СССР-нин Күрүне бюджетиниң дугайында иштетсе дыйнаа.

Улус ажил-агыйын планын болгаш күрүне бюджетин СССР-нин Дээди Сөвединин палаталарының доктаамал комиссияларының көрүнтө экилдешкен республикаларын министрлер чөвүлелинин, СССР-нин министрлер чөвүлелинин болгаш ведомстволарының төлөөкчилери кир-жиң турар.

СЭКП Төп Комитетинде болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелинде

СЭКП-нин XXIII съездинин Директиваларына дүүштүр база СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин болгаш ажил-агыйын республикаларын Министрлер Чөвүлелинин ажил-агыйын планын дугайында телевидениеде үндөлдөш, СССР-нин Күрүлганын белектери, 1967 чылда СССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдериин күрүне планын телевидение СЭКП Төп Комитетинде болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелинде көргөн.

Адырлар принципниң сүзүтүрүп үлөтүрүп аргалар башкары-ын организастаарының чаа түрүмүн база үлөтүрүп дика хей бүдүрүлгелерин болгаш тус-тус адырларын планнашкын-нын болгаш экономиктиң иди беринишкенин чаа системазын-че шилчирерин, а ол ышкаш көдө ажил-агыйын хөгжүдөр талазы-биле телевидениеде үлөтүрүп аргалар башкары-ын күрүне планын телевидениеде үндөлдөш, СССР-нин Күрүлганын белектери, 1967 чылда СССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдериин күрүне планын телевидение СЭКП Төп Комитетинде болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелинде көргөн.

Киргиз келген материалдарын чыгарып көргөн. СЭКП Төп Комитетинде болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлели 1967 чылда СССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдериин күрүне планын телевидениеде үлөтүрүп аргалар башкары-ын күрүне планын телевидениеде үндөлдөш, СССР-нин Күрүлганын белектери, 1967 чылда СССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдериин күрүне планын телевидение СЭКП Төп Комитетинде болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелинде көргөн.

Планын күрүсүдери-биле холбаалы алаң хей чутула соруг-галарын СССР-нин министрлер чөвүлели, ведомстволарының болгаш ажил-агыйын республикаларын Министрлер Чөвүлели-нин мурнунга тургускан, оларны эң-не чутуларга болза:

инитиле бүдүрүлгезинин экономика талазы-биле ажил-агыйын болгаш башкары-ын хөгжүдериин күрүне планын телевидениеде үлөтүрүп аргалар башкары-ын күрүне планын телевидениеде үндөлдөш, СССР-нин Күрүлганын белектери, 1967 чылда СССР-нин улус ажил-агыйын хөгжүдериин күрүне планын телевидение СЭКП Төп Комитетинде болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелинде көргөн.

үлөтүрүп бүдүрүп үлөтүрүп турар материалдарының болгаш дериглериниң шынар көргүзүлгелерин ажил-агыйын, ылангыч машиналарын, приборларын болгаш дериглерин бүдүрү-

чүлүн, камгалгалын, иштетилин болгаш үр экилдери бели-дери, хөдөлүктүлгелерин мотор куралдарын үлөтүрүп, машиналарын даярдап чыгарып;

чер ажил-агыйын продуктуларын, ылангыч көдө ажил-агыйын бүтү культураның дүжүктүр чорун белидип тургаш, тараа бүдүрерин дика көвүдери, эгити, сүтү, дүтү, чуургаларын бүдүрерин улам ылай өстүрер, мал ажил-агыйын продуктуларын белидип, көдө ажил-агый техникаларын, чөмүшчилдигелерин минералды болгаш өскө-дө хөдирлерин ажи ажил-агый;

капитал тузугун хөдөө экилдери, бүдүрүлгө күчүлери болгаш кол фондустарын ажил-агыйын киргизерин хуусааларын кызырары база тузуг-өптелге ажил-агыйын өртөз-үнеин чиге-дери;

улус ажил-агыйын бүтү адырларында чиг-өтти, матери-алдарын, олар чүтүл, оларга болгаш алектри энергиянын камны чыгарып;

чүтүл күш-агыйын куралдарын ажи ажил-агыйын, ажил-агыйын киргизерин ажил-агыйын күш-биле өй-шаада хандырып, нити өртөм школаларын дооскан аныктарын бүдүрүлгө хандырып, база аныктардан мергежилди ажил-агыйын белектери;

аң чаа дериглерин болгаш депшидиги технологияны бү-дүрүлгө иштетерин, хол-биле кымы ажил-агыйын кызыр, ажил-агыйын чигирин чыгарып база күш-агыйын өртөм дүзү-биле организастаарын калба-биле иштетерин тургаш, күш-агыйын бүдүрүлгө улам ылай белидери болу.

План телевидениеде чыгарып тургаш, чонун амырал-ынын материалды чаагай байланы болгаш культурут дер-игин улам ылай белидери-биле холбаалы кемчелерге ки-чөөнөйи салган.

Чүртүлгө тузугун, школаар, эмгелдер, урутар албан черлер болгаш культура амыралды өскө-дө объекти-лерин тургаш материалды болгаш ажи куралдарын хей-нү бөдөрн телевидение. 1967 чылда чүртүлгө тузугун теле-видениеде планын күрүсүдери ажил-агыйын чонун чүртүлгө багырары-биле хандырылга чаа улам ылай болу.

Көдө ажил-агыйын болгаш үлөтүрүп чиг-өтти ажи ажил-агыйын, бүдүрүлгө күчүлери, ылангыч амы үлө иштетерин долду хандырып шыдавын турар бараанын бүдүрүп талазы-биле күчүлери ажил-агыйын дүрүн киргизип тургаш, үлөтүрүп хөдө-дө бараанын бүдүрерин дика көвүдери талазы-биле то-догой оналгалар план телевидениеде көрүнүп турар. Чө-жө, пексе, кепе, трикотаж, илгиче болгаш чик үлөтүр-нү өскө-дө кылыгына чонун өзүп турар иштетерин

хандырып соруга-биле 1967 чылда хөдөө-сазын пастерин, камвол-шөкениң болгаш төрүгүн алаң хей үлөтүрүп, нити өртөм школаларын дооскан аныктарын бүдүрүлгө хандырып, база аныктардан мергежилди ажил-агыйын белектери;

Чонун өзүп турар иштетерин барымдаалап, үлөтүрүп хө-дөдө бараанын шынар бүтү кемчелерге ажил-агыйын, асортментиниң калбары болгаш чартыр талазы-биле со-ругалар СССР-нин Аш-чөм үлөтүрүп министрствозун, СССР-нин Чик үлөтүрүп министрствозун болгаш үлөтүрүп хөдөдө бараанын бүдүрүп турар өскө-дө министрстволарын мурнунга тургустунган.

Чүртүлгө сандыгын организастаарын ажил-агыйын, сатып алы-чыларын хандырып культураны белидип, нити өртөм школаларын дооскан аныктарын бүдүрүлгө хандырып, база аныктардан мергежилди ажил-агыйын белектери;

Чонун амырал хандырылганын талазы-биле четкилерин улам ылай калбарып хөгжүдериин база амырал ханды-рылганын шынар ажил-агыйын планын чутула үжү-дүз-лүг кылдыр көрүп турар.

Калдык камгалал улам ылай ажил-агыйын белидип, нити өртөм школаларын дооскан аныктарын бүдүрүлгө хандырып, база аныктардан мергежилди ажил-агыйын белектери;

Чонун амырал хандырылганын талазы-биле четкилерин улам ылай калбарып хөгжүдериин база амырал ханды-рылганын шынар ажил-агыйын планын чутула үжү-дүз-лүг кылдыр көрүп турар.

Нити өртөм школаларын дооскан аныктарын бүдүрүлгө хандырып, база аныктардан мергежилди ажил-агыйын белектери;

Чонун амырал хандырылганын талазы-биле четкилерин улам ылай калбарып хөгжүдериин база амырал ханды-рылганын шынар ажил-агыйын планын чутула үжү-дүз-лүг кылдыр көрүп турар.

Ленин ордени— ленинград обласка

Ада-чурттуң Улуг дайынының үн-дө Ленинград чогуна немц-фа-шист эжеленчилерин чыла ша-зын Ленинград областың ажил-агыйын чоннарының көргүскени дидин бол-гаш мадырлыг чоруу дээш база улус ажил-агыйын хөгжүдериин чедип алган чедикширин дээш СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумун Ленинград областы Ленин ор-дени-биле шаңнаан.

Чарышка киришпишаан

Хадыкчалар күрүнеге эг, сүт, дүк садыр чыл планын бо чыдып он ай-ларын түнелде чедикширин күсөдип, Улуг Октябрың 50 чыл оюна теледиде күш-агыйын чедик-ширин кижирең сүзү көдөдө бол-гаш хоорайда калбарам чарышка илгиче киржип туралар. Олар-нын коллективинде мурнакчыларын саны көрдүң. Сандыклар А. Дача, Г. Кара-кыс, Т. Мыкы-оол, Т. Айыс, С. Дамынов, кадарчылар К. До-луй-оол, Б. Душкун-оол олар алган социалист хууш-агыйын эки күсөдип, коммунист күш-агыйын шалыкчыларын өп белик адым кымы-нак күш-агыйын белик келген. А. башка ажаакчыны Мария Алексеева «Хууш-агыйын белик» ордени-биле, Мадон Вилеж, Галина Кара-кыс, Е. Фомин, Юлий М. Се-рендин олар «Күш-агыйын шыла-ры дээш» деп медальдар-биле шаң-нактылаан.

Улус байырдала белек кылдыр 1967 чылда хойну 5000, бода малды 1300, хаванын 500, чымын 300 баш-ка өстүрүп болгаш күрүнеге эг, сүт, дүк садыр көвүдөрү хууш-агыйын алаш, ону күсөдериңче үлөтүрүп чарышты калбарып эгелээр.

Бий-Хем районун «Хадык» колхоз.

БЕДИК ШАННАЛ

Улуг Октябрың 50 чылына алдар кылдыр

Бай-Хаак суурунуң Культура байжыгына мурнакчы механизаторлар, тарааажылар, чер ажил-агыйын тусай эртемчилер болгаш ажил-агыйын, партия, совет органдарын үлөтүрүп чыгарып келген. Культура байжык байырдала шилчип кирген, оорост чымында тарааажылар элбикчил дүжүтү өстүргөн, күрүне шыгамырынга хей тараан киргеп, чаа-кыч белик шапталыга тектес, ону күсөд алыр дээш чыгарып келген ол. Хурады СЭКП-нин Танды райкомунун бирги секретары М. М. Сузахев аныктап, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинин даргазы эш М. К. Мендүмөгө сөс берген.

Партияның XXIII съездинин шилтирлерин рай-онунуң тарааажылары, бүтү ажил-агыйын чоннары амырал-галга боттандырып, беш чымыл бирги чымылда бе-дик дүжүтү өстүргөн, күрүне шыгамырынга 70,3 муң тонна тараан киргеп, уреленип, мал чема тарааларын четирин-биле уруп алганын илгиче де-дөлдөш, Республиканын күрүнеге тараа садыр планын район чааскан адыр күсөткен. Мал ажил-агыйын про-дукцияны белектерге асыл районга чедикширин

чоруп турар. «Коммунизмниң хөдөө» колхоз, «Тин-дөө» колхоз «Мейгет» совхозтар күрүнеге тараа садыр план-чарыгыларын ий-чү катан ажырап, белик шапталга четкини турал өөрүшкү-биле демдөөлөн.

Районун механизаторларын 1967 чылдың дүжүдөгү белектер ажил-агыйын чедикширин чорудуп турар. 35 муң ажил-агыйын чер белектеринин, уреленип, арм-лашкыны, машина-техника сөптөгөзгө кидип түзүп чоруп турар.

РФСР-нин Министрлер Чөвүлелинин болгаш ВЦИСП-тин Кызыл тузугу база 5 муң рубльдин пла-нада хурады киржикчилерин үлөтүрүп чыгарып, чон-дүжүтү-биле хууш-агыйын, 1967 чылда улам-ла ажи ажил-агыйын хууш-агыйын, совет эрге-чарыгының 50 чыл болуру оюн күш-агыйын белектерге үткүрүн шилтир-де алган.

ЧУРУКТА: Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлели-нин даргазы эш М. К. Мендүмөгө Кызыл тузугу СЭКП райкомунун бирги секретары эш М. М. Сузахевка тыксып турары.

С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОЗУ.

Он муң рубльдин олчазы

«Тере-Хат» колхоз аң-өлдү-тен чыл бүрүдө хей орулганын аң келген. Бо аныашкын се-зүвүне эки белектерге, аң чымыларын организастыг аң-карган. Колхозтун баштайгы аңчылары белектерге үнүтү-лүг 270 амык кишти, 3000 амык динин дүжүл, 10 муң амык рубльдин орулгазын киргизген.

Аңчылар Н. Иргит, А. Кош-күлтүр 29 киш, 200 дин ол-чалыг кээп, муң амык рубль-дин олчазы тыккан болгаш малчы К. Себге болууга хо-суг үнелде 270 диниң, 1 кишти өлүрүп, мурнакчы аң-чылар болганар.

Колхоз баштаар чери аң-өлдү тыкканчыны планын күсө-дери биле ийги аныашкын-кыч 50 шилдиге аңчыны аңчылар болгаш, оларның башкыны чорупкан.

Чаа бажыңнар

Улуг-Хем районда «Улуг-Хая» совхозтун тузугадыр Со-вет эрге-чарыгының 50 чыл оюну баштайгы айында күш-агыйын чедикширин болу. Хөдөөгө салбырында малчыларга 2 аал ийи чурттаа 5 бажыңны, 3 чунар бажыңны ажил-агыйын киргеп.

Салбырын малчылар Ховалды Хөдөө, Мовшун Девер-ол, Кыргыс Салдан, Донган Бакаа олар чаа бажыңнары алгаш, боттарыны колаарында малдар чурат малчылар хур кыш ажыраарын хууш-агыйын.

Д. ШУЛУУ.

ЧОНГА ЧААГАЙ БАРААН БОЛУР

Бистин коммунист партиясы чонун материалды болгаш улаан-болд хөдөлүктүрүн бүтү талазын хандырып даярдап салгы са-мык келген. Совет улустун матери-алды, культурут болгаш улаан-болд келген улам ылай белидериңе улус ажил-агыйын хөгжүдериин чаа беш чыл планын күсөдериң үлөтүрүп ойнаар.

Совет кижилерин хандырап бүдүрүп болгаш албан черлеринин ажи-лын моон сонгаар-даа улам экилде-ри чутула айттырларын бирөөн бөдүрүп турар. Столоалга болгаш ка-феге келгенерин эки хууш алган, амзаның чер-биле кемчелерге; ма-галин келгенер—салгычын са-гынгыр, сүмелечи чорутууга таарыш-кан; кеп даярар черин чыгычыл-ар; тонну, костюмун болгаш пла-нын таарыштып, чараш даярарын дөш өөрүштүрүн илгиче турары күзүлгөң. Чунар бажың, баш таарар чер, салгычлар бажың, почта сет-киге болгаш хөдөлүгө таарыш-кып кылдыр ажил-агыйын турары чуту-ла. Чорук кижин автобуска, само-летка саалда чөккө олурттарга ажи-л калдыг ийик. Шуну ыныг болуу үжүлүг.

Шах мынг болуун дөш эки ажил-агыйын—күрүне үжүр-дүзүлгө айттыр болуу турар. Бо дугайы СЭКП-нин XXIII, ВЛКСМ-нин XV съездинин шилтирлерин ажил-агыйын боттандырып, чонга ба-раан болууга комсомолчуларын киржигелерин күш-агыйын—партия-нын комсомолга харымсалгыт даярдаларын бирээ болуу турар. Ичинчанг бо дугайында комсомол организастаарын, комсомолчуларын болгаш аныктарын, ханды-рылга черлеринин анык ажил-агыйын чыгарып чыгарып чутула-жыры-биле бегүн хандырылга чер-лерин анык ажил-агыйын чыгарып бирги республика слөдү болуу өртө.

Республиканын саты, хей-нити чөмөнгө, коммунал ажил-агыйын, харымла, амырал хандырылга чер-леринде болгаш пассажирлер трам-спорттунга 3 муң амык аныктар ажил-агыйын болуу. Ол болза ук черлерин бүтү ажил-агыйынларынын 30 хууш.

Хандырылга черлеринин хей-хей анык ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

Чааана хоорайын ажил-агыйын магалынын салгыжы комсомолчу Лариса Салчак салып алычыларга ажил-агыйын болгаш кичөөнөйи чорутуу көргүзүп келген. Магалынын ишти арыг-силг, бараанын тыс-каап салганы чараш. Салып алычы-чары ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

Хандырылга черлеринин ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

биле ужуражышкылар школаар-да болбай турар. Хандырылганын өөредилге черлеринде студенттер чымы аларынын берген турары мичагыш таварыга эвес. Хандырыл-га черлеринин ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

Бай-Хаакта почтачы Зоя Тумат, Чон-Хемчик районда салгыжылар Раиса Салчак, Ондар Барба, Шагаан-Арыг АТА-ла автобус чолаачы Виктор Котов, Бай-Хаакта гостиница эргелекчи Галина Малева, Кызыл-да баш таарыкчы Галина Филимо-нова, шак мастери Николай Маслен-ников, деп бажыңчы Светлана Шадогулова, укуктуу Владимир Ва-сильев, Эрмиле повар Роза Котус, Бай-Тайгада хей бажыңчылар Ва-сильева Кузюгет болгаш чонга оон-да өскө үлөтүрүп бараан болуучу-ларын хей-биле санып болу.

Сөөлү үдө республиканын ханды-рылга черлеринин бүдүрүлгелеринде комсомолчу-аныктарын алаң хей коллективтерин, бригадаларын тургустунган. Кызылдын пас-сажирлер АТА-ында чолаачы Григо-рий Рузенов биле Галина Санникова оларын автобустун экилде эки ажил-агыйын турар, Кызылдын үлөтүрүп комбинатында комсомол организастаарын секретары Людмила Силарен-ковна ууртканы анык даярарыч-чылар чурттакчы чонун чыгарыларын күсөдериң белик харымсалгыт чорук кылдыр көрүп келген. Ылаз шунту алаң туралар—бүдүрүлгөн мурнакчылар болгаш хей-нити-чирин. Он айларын бүдүрүлгө пла-нын олар 106 хуу күсөткен.

Хандырылга черлеринин анык ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

Хандырылга черлеринин ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

Хандырылга черлеринин ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

Хандырылга черлеринин ажил-агыйын чонга кав-чар бараан болуунуң өзүлү үлөтүр-чүзөн көргүзүп турар. «Тиндөө» совхозта харымла салбырынын эрге-детиң Куулар Баллар-оолду чон-кактап, хууш-агыйын турар. Ол почтага келген кижилер Кууларын сатып салышкынын болгаш кичөөнөйи даяр-на көрө бөд. Бажың болгаш шарыры чүтүлгө ол бо-да дуула-жы берген турар. Салбырын ажил-агыйын чери арыг-силг, чымы болгаш таарышкы.

Тыва АССР-нин Дээди Сөведин чыылдыр дугайында

Тыва АССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун ЧАРЛЫ

Тыва АССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун доктадыры болза: Тыва Автономнун Совет Социалист Республиканын Дээди Сөвединин бирги чымы-жыны он бирги сессиянын 1967 чылдын январь 13-те Кызыл хоорайга чыылдыр.

Тыва АССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун даргазы Б. ДОЛЧАКМАА.

Тыва АССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун секретары К. ДИГА.

Кызыл хоорай. 1966 чылдын ноябрь 30.

ХРОНИКА

Тыва АССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Дээди Сөвединин Министрлер Чөвүлелинин Тузуг материалдарын үлөтүрүп турар.

Эге базымнар

Тандама «Совет Россия» колхозтун топ сүт-бараан фермасынын колхозчиси сүтү бүдүрөтүнүн чыл планын Совет Конституциянын хүмүнө чедир ийлаыла кууседир деп бедиткен хүлээленип алган. Салдырган сорулгага тозонтон салышкынын кийер дээш, сааныч Александр Клепикова эркен он аялрын дүргүзүмдө болупта быжыглаттыган инектеринч бирээ-

Чолаачылар—юбилейлик чылда

«Сельхозтрудстрой» Чадаана автоажал-агыл черинин чолаачылары болгаш сентекчилери Улут Октябрьнин 50 чыл онга алар болурун социалист хүлээлелерин чедир кийин күүсөдир турарлар. Беш чылды баштайгы чылымда чүк сөөртүрүнүн чыл планын куулааынын бетинде, ноябрь 1-де, ботландыган.

Ам чолаачылар беш чылдын ийги чылымнын үлүгүдө аймадап турар-

КОММУНИСТ БҮРҮЗҮ ҮЛӨГӨРЛӨГ БОЛЗУН ДЭЭШ

Партияны Программанын болгаш Уставын хүлээр, коммунизм тургузушкунга идеяйлик-биле кийи турар, партия организациаларымын кайы-бирөөнүгө аймадап турар, партиянын шийитирерин күүсөдир, кижигүн дамымын төлөп турар Совет Эволюциянын кайы-бирөөнүгө аймадап турар. Ону Совет чылаан «Хүндүлөдү дөмдө» ордон-биле шагнаан. СЭКП обкомунун болгаш райкомунун хүндүлөдү биликтери-биле хей улаа шагнадып келген. Күш-ажылга хууда үлгөр-чигээ-биле өскө-лөрүн соруң кийин, агитастап чоруу бо коммунист тус черинч чоңу көчүрү хуудулар.

Хочун кийилеринч үлгөри-биле артыл бүүдүргөсүнүн муракчылары болуп, коммунист билик адыга төлөтүп чоруу чоруу намыс-таалай-биле, партия ставканын-даа талай-биле анык коммунист хей-биле адып болуп. Механизатор-чолалар Аржай-оол, Алай-оол болгаш Сандырай олар боттарынын ошакшан аялалына кайгыткан кызымалык чоруу көргүзүп турарлар. Оларын дугайында малчыларнын чыгып сөстөрүн хей-биле дың болуп.

— Ажыл дээш чүткү деп чүе ола болгаш. Аалдар көчүрүп, мал чем сөөртүп, кайы-берге черлерге канчаар хилинчектиң көрбөн ууус дээр боларын. Ынчалза-даа олар дөмөй-де аймадап, бертелерин алып эрпип, бистере аялалык дуулап көргүзүп турарлар деп, малчыларнын чугалап турары-даа шыны. Ынчалды эш Аржай-оол ам

КЫДАТТА БОЛУШКУННАРГА ХАМААРЫШТЫР

биде дээш денелге чөвүлөп хурады чымдырарын акы-дуумалыкы партияларга саналган. Ынчалзаж ККП-нин үдүртүлгү бистин саналымын-даа, ПКАП-тын болгаш өскө-даа акы-дуумалыкы партияларын саналы-даа херекке албайн барган.

Бир эвес бүтү күчүтүп социалист дем каттыжылганын чыгыс ай хөдөлгичтеринин ботландыган турган чүе болза, вьетнам улуска дуулаамчы темчээл чокка дөштүг болгаш аялалык-даа болган турар ийик. ККП-нин үдүртүлгүлөр америк агрессорларга үдүр демиселдин херекте бүтү-ле социалист чурттар-биле чыгыс ай фронттап чоруурун үдүр, чарымдырыкы политика кызымаа-биле үргүзүлгөшкан турарлар.

Совет Эволюциянын болгаш өскө-даа социалист чурттарын вьетнам улуска көргүзүп турар-боттүт дөштүк дуулаамчы биликтеринин оралдышынан, кызат үдүртүлгү бүтү-ле күштерин үдүртүп келген. СЭКП-ден болгаш өскө-даа акы-дуумалыкы партиялардан «башкаларынчы» кийгиришкан, кызат үдүртүлгүлөр болза, боттарынын чурттарын национал хамаарышпас чоруу дээш чөптү демиселдин чурттар турар улустар Совет Эволюциянын болгаш өскө-даа социалист чурттарын дуулаамчылы алдындан өйтүлгүн. Чүе-де Пекинден берип турар айтышкынын үдүртүлгү болурун херек кырыла келген турарлар.

Мынды айтырып тургузунар апар: шынап-ла кызат үдүртүлгү самерик империализмге үдүр демиселдин чыгыс ай калбак фронтуну тургузурун» эрежок

Депутаттар—соңгукчуларында

Соңгукчулар боттарынын депутаттары-биле ужурашкы, берген чагырларын күүсөдизин дыннап, немелде чагырларын бээр-биле клубка чыгып келгенер. Район Советинин үш, көзө Советтин бир депутаты боттарынын өтүдүн бергенер.

Индире район Советинин депутаты, колхоз даргазы П. И. Ершов. Аяа соңгукчулар колхозтун экономикаын кудурин, колхозчуларын амыдырал денелерин бедилерин чагаан туоган. Колхоз курунуге сүт саарынын он аял планын 103, эпти—100, дүтүн чыл планын 134 ху куусеткен. Курунуге 356 тонна тараа сазар планын 1250 тонна кылдыр амыртан.

Колхозка 1965 чылдын 9 айларында 196317 рубль арыг орулга кирген болза, 60 чылдын ол-ла үезинде ук тун 427439 рубль чедир өскөн. Колхозчу бурзай ай саанында ортумча-биле 80—140 рубль акша төлөвирин ал турар апарган. Малчылар шүтү ишти чугайлыг, печкалыг, клавовкаларын бажынар-биле хандырттыган. Ол ышкаш колхозчулар кеп чүр машиналар, радиоприемниктер, мотоциклдер болгаш өскө-даа парын чүүлөрин сапып алыр аргалыг болганар. Өг-була бурзай саап ижер инектиг болгаш хойжуларга 7 чаз өгүн саткаш, дерип берген.

Депутат сааныч Кара-кыс сазар ферманын күш-ажылчы чедирин

Кыштагласкын—чугула айтырыг

Совет эрге-чагырганын 50 чылдынга ушкунтур калбарган чарыкка киришпешкан, улуг байырлагла мал ажылынын талай-биле эки көргүзүлгө ужурашкы сорулга-биле Эраин районун ажалышкыны бо чылдын кыштагласкынга эртен чылдардан дээр белектерин кирген.

Концентраггыт чөмөрлөң аныгы-да, 8085 тонна ситен чайнын эки үезинде белектеринген. Дүжүт ажаал алышкыны дооступ турар үеде 1285 тонна саванын хову-шөлдөргө бөлүп сарзатташ, он чамдык кезин малдын кол турары ховуштарда чедирген. Мал чөм култураларыну бугу тарылга шөлүнүн 65 хуу-чуга турган. Ам белектеринген бугу мал чөмүнчү 55 хууун оон белектер алыр аргалыг болган. Бо болза эртен чылга талайга бөлүнү-даа, концентраггыт-даа чөмөрлөң бары ийи катан хей бооп турар. Шээр, бо-ла мал жазаларын чогур үеде септен белектерин, бугу малды чыгып калжалары кийерген.

Кыштагласкынга белектерде бир кол чүе, малды ажаар, калжалар кийилерин чурттар оран-саванын оларын бүүдүрүчүлүг амыдыралына таарыштыр тургузары болуп. Ынчангаш кыштын оок үезинде малчыларнын амыдыралына бергедиктерин турбас кылдыр эртен өдөрлөң адыктырын, дөмөрлөңн чогур үеде септен селзөн. Мал жазаларын, малчыларнын чуртталга бажынарнын кышка белектеринде бергелештир, фермаларда, хойжу бригадалар теңтеринде чунар бажынар, кызыл булунган баа чогур өйдүдө белектеринген. Эртен чылдарда турган дег эвес, бо кыштын малчыларнын материалдыг хандырылганын экижидер дээш, Эраин районун ажал-агыл чөмөрлөңн малдын колданарыне графич бугулар үргүзүчү барып турар кылдыр 3 автолаваны быжыгтаан. Манай колбаштыр малчыларга ийик, ылангыта бичи урутар хөдөлгичтерин садыгласкындын арбылдары сорулга салдыган.

Чартык чүс чылдын байырлаанын эки түнөөдөрлөң келиринче шаптыктап болуп чөмөрлөң баа болуп.

Нитинин малын менди чыл ажыры аларынч магалалык кыштын үеде малдын сугалын хандырып болуп. Районун ажал-агыл чөмөрлөң бар 7 кудуктарын чүе 3-жу аймадап турар. Оларын ажаала-хайгаралы дыка багы. Ылангыта чыгы үеде малчыларнын олар салуу кужуринге транспорт

Сорулга—эки шынар

Улуу-Хөндө «УТКА 25 чыла» совхоз эркен чыла, ол аймада дүжүлгөшкан «Сельхозтехника» Чадаана каттыжылгыны, Шаган-Ары, Туран район салбарларына септкен, он шынар кыска баа, ажа септеткенге техника чыгыс, чыгыс, кыска ажылар үезинде урулар тургулашкан турар. Келер чылдын ажыларынч ийик чуртук болдуруш дээш совхоз Ак-Турге салбарына техника септээр мастерскаян дерип, ажа-ажада бар 72 тракторну ажа үш квартал дүжүлгөшкан септээр сорулганы салган, ол аймада дүжүлгөшкан 29 механизаторну доктаамал хаара туткан. Септеткен ноябрь айнын 11-де эгелзеш, бо хуусе чедир 10 тракторну бүрүн септээр дооскан.

Бо шынарны ажаа механизаторлар Хомушкун, Баян, Мартан, Дамы-Дондуп, Игорь Көкөр-оол, Халчук Доржукай, Монгуш Маайыр-оол, Николай Дартай-оол олар онза идеялык аймадап келгенер.

ПРОФЭВИЛЕЛ ОРГАНИЗАЦИЯЛАРЫНЫН АМЫДЫРАЛЫНДАН

Тудугда профэвилел активи

Экономикаггыт идг берикшиин болза, социалист экономикаггыт хөжүдөсүнүн темпизин дүргөдиринин күштүг чөсөө болуп дээрин СЭКП-нин XXIII съездинин шийитирелерин айттып турар. Ынчалза-даа ол дээр чөккүн били-мелдеринин ролон болгаш ужу-дуга-амы, күш-ажылды коммунист бугу-биле көөртү кудулашкын ол эвес.

Бүүдүргө планын күсөдир дээш демиселге профэвилелдин активчилери чоңун ийекпей-соруун көдүрүп талай-биле боттарынын эртен амыдырал ужураш. Манай хамаарыштыр бистин тудугда профэвилелдин аялалык дугайын чугаалары артык эвес. Быжыгларын болгаш бетишктеринин бригадалары ол көрөдү. Ону «Тываобалтудуг» эргелдегине профэвилел комитетин кижигүн Иргит Монге баштап турар. Ол бригада бүүдүргө планын ай саанында-ла 110—120 ху күсөдир турар. Ында күш-ажылдын сатылгач-чуруму бедир. Эш Монге чүе болууну бригадалык ажал-хөдөөн экижидер дээш эвес, өскө боттарларын баа өрү көдүрүп дээш сатып салып, арга-сүмени берип турар.

Тудуг черинде профэвилел комитетин кижигүн А. Байкунун баштап турары шөвөрлөкчилерин бригадалык баа эки аймадап турар. Эш Байкун бүүдүргөсүн бугу айтырыларын ханымы-биле сонуурган көрүп.

Т. ДАМБАЖЫК, коммунист.

КЫДАТТА БОЛУШКУННАРГА ХАМААРЫШТЫР

агайлы эргелеп башкаларынын ленинч принциптерин чыгылыш чок ажыларын чөк уланган күстү барымдалап турган, улау-туу чедиринин чедип алганар. Ол дээр—маргыздар аргажок факт-тур. Ынчалга Мао Цзэ-дунун айтышкынын эргелдегине политика КР-нун экономикаггыт шыгыны буурашкыны чедирип келген. Шап ындыг политикаггыт түнелгине Кыдаттын үлгүлөр болгаш ам чугаа 1957—1958 чылдарын денелгине чедип турар.

Империализмге үдүр демиселдин херек кырыла чорудуп турар коммунист болгаш аялалык партиялар боттарынын хураалынын улам сыйрак каттыгыртып, тай-бала ынакшылдыг бүтү-ле күштер-биле боттарынын эволюцияны быжыгтап, социализмин ат-аларын улам бедик көдүрүп шыдаанар. Америк империализмин агрессияны үдүр демиселдин талай-биле маалдырып вьетнам улуска олар дөштүг болгаш идеялык дөштүгүн көргүзүп турарлар. Европанын айыла чок чоруун быжыгтап дээш олар чыгыс ай фронт-биле тулуп, америк болгаш барын герман империализмин чөмөрлөңнине ийтер шыгынынын берип келгенер. 1957 чылдын Декларациянда болгаш 1960 чылдын Мексикаггыт ийеретинген шугууну барымдалап турар социалист чурттар национал-хосталгалыг шимчөөшкын-биле улам сыйрак каттыгыртып турган, ук шимчөөшкын чедиринин болурунга дөштүгүн көргүзүп турарлар.

Ынчалга Кыдат үдүртүлгүлөр ол үенин иштинде дөштүгүн коммунист шимчөөшкынге үдүр боттарынын чарымдырыкы ажал-чорудуларын калбартын

ДЭЭШТИГ БОЛДУРАР

Хову-Ахсында хей-нигити ёзуу-биле тургустунган радио дамчыдыл-газынын рекламизм республика-нын чугула туугунун аял-ижи бол-гаш амыралын чыгарып тал-зы-биле чамык аялдарын кылды-турар. Туугула аялдар турар тус-тус бригадаларын, участотарын бол-гаш аргаларын бугуруге планарын канчаар куусетинип келгенин болгаш оларнын аразында калбарган социалисттик чарынты ра-дио дамчыдылганын рекламизмиз бо чылдын бирги чартында док-таамал чырылып келген.

Чижээлээр, туугулар Хуну-ге чедир каш айларын дургутуна ол чугула туугунун аял-бур алыр-ларын хуну чугула айтыр-ларынга хамаарышкан мезелер, ин-формациялар болгаш тус-тус киж-лерин чугула доктаамал дыны-лып турган. «Туугулар Хуну-ге уткуштур», «Туугулар чаз мезе-

лер», «Бистин мурнакчылары» дэи шыкшам темаларга холбоштыр бугуругенин мурнакчылары, бри-гадлер, мастерлер болгаш өске-ла инженер-техниктер аялдарыла дамчыдылгга бугуруге сөс ап кел-генер. А туугулар Хуну-ге ту-дуг аргаларын кол инженер эш Благов туугунун кандыг аялзыг чоруп турарын болгаш келер уелег-сорулгаларын дугайын база тус-тус участотарын аялчыларын боттарын бийрлалдыг кандыг чедикшиктерин ужуражып турар-ын түннел чуугаала.

Оон аялгаш коммунисттик кижиз-дилге хамаарышкан элэн хей ма-териалдарын аял-бур формаларын аялгал дамчыдып турганы черле

эки. Хей-нигитини корум-чурумун үрээрлерге уур демиселди күш-те-дирип, оларны де кижизилер дээш кандыг кемселерин алырынны база бо талазы-биле байла Хову-Ахсы-нда, кандыг дээрини дугайында лекция, беседа радио дамчыштыр каш уула болган. Ааа дружиниктер болгаш милиция салбырын аялдарыла, ылангы эш Гу-зенко ооа идекейди киришкен.

Радио дамчыдылганын рекламиз-миз бо чижетиг дамчыдылганы оон-даа май уламчылап, туугун амыралын хун бурунун ки-чонтейинге алыр ужуругу турган. Ындыг болза-аа сөөлү айларга радио дамчыдылганын рекламизмиз бодунун ээлчегиг дамчыдылгаларын

каш уула үзүп-комбинат туугунун чугула айтыргаларын хоруу байдалдыг апарган.

Сөөлү ийн айларга радиоламчы-лазгыгын техниктиг чылаагылардан болгаш ааа чалаан кижилерин келбээниден алыр уула үзүлген. Ноябрь 17-нин дамчыдылганы ком-сомол комитетин секретары эш Ан-тонов биле электростанциядан эш Чумаковтун келбээниден үзүлген. Бо дугуренчиг фактын партком чу-гаалажып көрбөз.

— Бистин аялчылыгы партком-нуң хураалыг чалгыс-аа динвап-ныр амыралын хун бурунун ки-чонтейинге алыр ужуругу турган. Ындыг болза-аа сөөлү айларга радио дамчыдылганын рекламизмиз бодунун ээлчегиг дамчыдылгаларын

циянын корреспондент-организатору эш Иванова чуугаалап турар.

Рекламизм алыр сектор бар. Оларнын иштинде медицина болгаш школа секторлары өң идекейди аялдар турар. Мичалзажк эмчи-лерин болгаш башкыларын мате-риалдар дамчыдылгга сайында ки-рип турарында рекламизмиз аял-ды чалгыс талалып, ол темаларга дамчыдылгалар ууун болганын шынар кудулап, дынакчыларга сонуганчыг эвес апарган.

Районнара радио дамчыдылганын редакцияларын дамчыдылганын кол хейри чаз мезелер бо-гай. Бо талазы-биле дуржула Хову-Ахсынын радио редакциязына бар, ону уламчылар херек. Оон-

биле чергелештир шугумчулалыг материалдарын чүге дамчыдып бо-байла! Мичалзажк тууга моонда ужураштырып турар четпестерин «Шоодугулг секторун» арынар-га киирип, оон үр-түңелерин дараазында дамчыдылгга дынадып болур арга бар. Бо талазы-биле ма-териалдар кончуг хей. Чижээ, «Тыва кобальт» комбинатты тууду турар бугу аргаларын удуруткучулар негелдини патинга хунуе чыла-гаш, эркен чеди хонуга кылдыр дэи аялдарын канчаар боттанга-нын, дараазында чүгү кылып, чеже акша-хоренгини шигээди алырын дугуругу турарлар. Дараазында пла-неркага кылган дугуругуламиз чамызын куусетинизон-аа болгу-лаар.

Бо туугула айтыргы хей-нигити-нин радио рекламизмиз доктаамал чырылып болур аргалыг.

База бир сагал. Аныктарын ки-жизилдеринге хамаарыштыр тус-кай дамчыдылгаларын организастап болур. Совет эрге-чалгарын 30 чылдыг холбоштыр бо хунерде төп болгаш республика парламента-зыга хей материалдар парламенттин турган. Чижээлээр, Тывага совет эрге-чалгар дээш демиселди турган кижилерин намыр, кылдып турган аялдар аныктарга чүгү солун болур эвес, харын оларнын угаан-беаа талазы-биле өзүлдезинге уады салдарыг болур.

Активке даянып, секторларын аялдын хуну негелдезинге хама-рыштыр аде көрүп аялдар болза, Хову-Ахсында хей-нигитини кижиз-иле-биле тургустунган радио дамчы-дылгга рекламизмиз аялдын солун болгаш дээштиг болур.

С. МААДЫ,
«Шынны» тускай кор.

Сеткилди чалгыннандырар күш

Хойлар кажаалаттыгын.

Дамчыдылгы аял-журуугу, аял-чымыштын дугайында чу-ганы малчынын өөнгө дынап орум.

Дартына Мага-Ширюнова чу-гаакыр-аа кижил болган.

— Парткомга хураалга дыка чу-гула айтырчугу чуугаалашты. Чер-черде партия организасталары-ның дайчыгы ролюн улам күш-тедирер дугайында СЭКП обком-уну III-үү пленумунга чуугаалаш-каш, доктаал-шынтыр хулэп ал-ганы-биле таныштырды. Бугуруге, кылган аялчыны коммуни-стерини ооа харысалгалыг, бе-дик көргүзүлгелерин болурун бе-дик айткан-дыр. Коммунист ки-жиз болганыма, улам-на чүткү-дүт, эрес-шалып аялдар ужу-ругу мен...— деп, үжүн чылдан бээр партия кижигуну, хонучу малчин Дартына Мага-Ширюнова уга-дып чуугаалаарга, Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты, Мен-гун-Тайганын сурагжаан хойжу-зу Биче-оол Мазыкыевич Донгак кадайының, идегелди дузалакчы-зын чууга-сөөн дегини, ба-дыткады.

— Оонашкан аялгаш хары-салтадан, инт-чаагай куузелден артык чүге турбас. Олар-белчир-ленин байдалын өөренип көрдүм. Эртен кыштын байдалы-биле алырга, олар-белчирлерини шын хуваары чуугула. Бодуус куузел-вис-биле белеткеп алганымыс тос-тона ситенин кыштаже дажы-лап алаа эки боор. Малчыныг дегел-шылалын үрүлүгү хайга-раар херек.

Алыс уугундан маачын, шээр малды ажаап-тедирерге байлак дуржулгалыг ол ийн хойжуларын кыштаа — Чинге-Дыттын деп чер-ге оларын аразында амыралыг, арга-сумелиг ол чууганын дынааш, оларнын аял-ижи-биле танышар куузел кижизинг сел-кил-салгыжыга ала-чайгаар-ла торуттунер. Дартына Мага-Ширюнова, Биче-оол Мазыкыевич олар иштинин мал-сүрүүн мал-дан аялгаш-лаа ам он үш чак бергенер. Киска эвес, аял-чымыш донган ол чылдарын иш-тинде бо бөдүнү колхозчу өг-бү-ле чылдын-на хураган ооксунмай, мал-маганын чүт-шурганга алыс-пайн, эрес-шугуругу, шыдымсай болгаш ак сеткилдиг аялдар келгенер.

Күш-аачыл кижилер бистин туртууства дээш чаагай хуну-дегге күрөөлестерин. ССР-нин Дээди Советинин Президиуму-

нун чоокта чаагы Чарлы-биле Д. М. Биче-оол «Хуну-дегелди де-мээ» орден-биле, а Б. М. Донгак «Күш-аачылчын шыгалал дээш» деп медаль-биле шаңнатканар. Бо малчин өг-бүлөгө хуну-дегел би-жиктер, өртек-шалалар тымыс-кап дугайын чартык чылды-лаа, чыл-даа түнелдеринде хейнүг мурнуна чарлаттынып, ам барык-ла шүүт чаагай чачыл апарган.

ЧУРУНГА: Б. Донгак.

Шаңналдар дугайын чуугаалажы бөөрге, Биче-оол Мазыкыевич мынча дээр кижил:

— Шаңналдарга менээртенип мактаным болбас. Кандыг-аа шаңнал болза, улам эки аялдары-мынча кыгым, кижизинг сеткилин чалгыннадыр көдүрер боор чүве ийн...

Чугаазы оожум, шырайы чазык, даады-ла «огул», «кызым» деп чаңчыга берген арат ашактын бо чуугазы, шынал-ла чаагай утка синиккен-биле кымын-аа бо-дандыгы, кымын-аа селкилин чаалап апар.

Өтүнү херэжкен ээи — байгам-чыктыг хураган ыдычыны — Дартына Мага-Ширюнова болза, арвечи чоран чылдарында-на хей-нигитин, эрес-шоваалаң уг-бай. Үжүн-бикити ол шагда кыштагаларга организасталганын болгуму бодунун сунду-сонуур-гаачал чачы-биле өөренип алган-ын ылка солун кылдыр мынчаар сактыр чуугаалап орат:

— Ижн чылдын кыжында бистин кыштамасыка бижик деп дыка солун чүве тынылган. Улут акым өнүгүдөн чеди-ле хонук иш-

Совет көдээниг кижилери

тинде үжүлгелди доктаадып ап, харын-аа бөдүн сөстөрүн бижип-тер кылдыр өөренип апкан мен. Ол шагда саазын бар эвес. Шуу-гайын үзүш, оон хонук худ-биле чаапкан, ааа бижип турдус. Саададан чок, мен база бижик башкымы апардым, артында-ла арвечи апарган мен. Оон эгелээш-ле хей-нигити амыралында чы-дып калбастан мен...

Дартына Биче-оол угбай хей-нигитин аялгында ам-аа дыка идекейжи. Ол — СЭКП-нин Бай-Тайга райкомунун кижигуну, кол-хозунда партия комитетинин агитатору. Ол хулээлгени эки куу-селди, солунулардан чаз чуулганын өг-бүлөзини иштинге, кожазында малчынарга бо-ла тайлыбырлап берген орат.

Назы-ханы элэн дөгү берген, бо ийн малчыларын сеткил-салгызы улуг өөрүшү-биле дол-дуганын канчаар чуугаалаас боор. Оларын улуг олту — Биче-оол Чечек-оол беш чылдарга дузала-жы каларчылап келген, ам кол-хозун тускайлап, багай эвес хой-жузу кылдыр депшип өзе берген. Чээрби хар чаз апкалак, анык арния мичаар өзе берген чараш салымды оон ада-незинин сур-гаал-угаадым, аял-дуржулганы синиккен дээрн чуугаажок.

Иракы Мөнгүн-Тайганын шол-баннары — дуржулгалыг бо хой-жулар төрөөн колхозунга он үш чылдарда беш муң чыгам шөөр малды өстүрүп бергенер. Улут харын, хат-шурганын, оон улумундан чамык малчынарга чүт-даржыктыг болган 1965 чыл-ды үлүүнде бөзүн ук хойжулар төрүүр чүс хойга оонаштыр 93 ху-раганын камгалап ап, чүт ишти-нин чыва хонучу бирөөзинден-не 1,7 килограмм дүтү кыргып ал-ганнар.

Чаз беш чылдын ийги чылы-ны кыжын депутаттын өг-бүлөз кажаа-хоразы бүрүн септеттин-ген, белеткеттинген, ситен-шир-биштин, белген өдөк-хонук уг-кут алганнар. Чаагай тайнын та-мынган Чинге-Дыттын олар-белчирин бо чылдын чаагай үнени. Тылаарыны-биле алырга, колан малды хур-чаагай кыш аяра-рынга бугу-ле таарымчалыг бай-далар бо малчынарда оларын кыдымсай куш-ажымы-биле, малга инанкшылы-биле тургустун-ган. Мынчаан оларын аял-хер-роз чогуп, малчынарнын күш-ажылы алдары төрөөн черинге, Совет Тывазынга делтереп турар болуш.

Ады-Түлүш БЕГИЗ,
«Шынны» штаттан дашкаар корреспондентин.
Бай-Тайга район.
«Малчын» колхоз.

Дамчыдылгга Венгр коммунистерниң съездизинде

БУДАПЕШТ. (СЭТА). Ноябрь 29-га СЭКП ТК-нын Чингиз секретары И. И. Брежневтиг чуугазын хапы идекей-биле дынааш совет коммунистериниң IX съездизинге Топ Комитеттиг өткөдүн болгаш кинир-ген өткөдүрүн чуугаалажы көөрүн үргүзүшүн. Делегаттар боттарын тодаргай чедикшиктерини дугайын, айтыргаларын дугайын, аял-херектерини дугайын чуугаалап турган. Бугу сагал берикшиктерге партиянын политиказыга бугурулди, эртен чыл-дарда Венгрияныг Социалисттик аялчыны партия-нын аялдан кылган шугумун үргүзүлгелеринге чүт-күлүдүн алергейлен турган.

Эртенги хураалга ВСАП ТК-нын Чолбүрөзүнуң ке-жигуну, ВУР-нуң Министрлер Чөвүлгенин дарагыз Дыла Калаян бир дугаарында сагал берген.

Бистин ийгилигиди кезиндег хой нурууу соци-ализмиз догуу-биле тургузарычче улаандыган пар-тияныг сорулгаларыга каттыктып турар деп, оратор чуугаалап. Партияныг политиказы-биле чөпшөрөжип турар чорук эң калбак хемчээлдерге национал чалгыс аптыг үчүкенин болур.

Национал чалгыс аптыг организастыг хейри, агил-дар чок ийгилигиди тургузар дээш демиселди чууга-ла чөпшөр болуп турар Ада-чүт уугусу фронтунун улуг ужу-ру-дузанын Дыла Калаян демдегелээ.

Эрхард албандан дүшкен

БОНН. (СЭТА). Людвиг Эрхард барымын-герман канцлерин албан-дузалажында дүжүр дугайында делегит ГФР-ниң президентини Люб-кеге кинирген.

Ол дугайын федералдыг президенти-нин төп албан чери Боннга ча-лаан.

Барымын-герман телевидение да-мчыштыр меделеге кылдып турган, Эр-хардтиг демдегелээни: канцлерин албан-дузалажында мзон үнгенин «ГФР-ниң политиктиг амыралы-нга кижизилден ойталааным ол эвес».

Патриоттарын чедикшиктери

ХАНОЙ. (СЭТА). Бо чылдын бирги чартында Мурнуу Вьетна-мын Хосталга армиямын дайынчы-лары дайызын 35.956 солдаттарын болгаш офицерлерин чыскаалдан үн-дүргөн, оон иштинде 12.345 америка-нар бар болган. Мурнуу Вьет-намын Хосталга армиямын дээди кол командирларын ораакчы-ак Игуен Тхи Динь Хосталга аген-тиледиги корреспондентинге бер-ген интервьюнго ол дугайын ды-нактап деп, ВИА агентлиг дамы-дып турар.

Ол үннү дургузунда Мурнуу Вьетнамын патриоттары 1.900 аял-самолеттерин болгаш вертолеттерин аялдар ачкан, 1.600 шериг транпорт-терлерин чок кылган болгаш дай-ызын 200 аял судоларын база катерлерин суг дүгүнчө кинирген.

Венгрияныг дамыштын политиказын айтыр-галар чуугаалап турган, Дыла Калаян демдегелээ: Венгрия социалисттик чурттарын улаулар-биле, бир-ги эолчөгө Совет Эвилел-биле наймалдыг хоры-лааларын тууду турар. Бо наймал бистин куш-ажылы чедикшиктериндег бижыг үндөсүн база бугурулдиг магадылап болуп келген болгаш келер уеле-аа мынд болур. Бистин улустарымын чал-гыс аай дүшкен, ак сеткилди наймалы моон сон-гаар-аа бижыг болгаш буулабас болуп артар дээрн оратор демдегелээ. Бот-бодунга аялчыг болуп чоруп-на үндөсүлүштүг ийн болгаш хой талазыг кады аялдарымын Бот-бодунга Экономиктиг дузала-жыла Чөвүлгенин хемчээлдеринге бижыгаар бис. Социалист тургузугун камгалаар аргазын, со-циалист чурттарын шери-политиктиг аялдын, Барнава Керезин бижыгаарын үргүзүлгө бис.

Дыла Калаян АКШ-тын Вьетнама агрессияны бу-руу шыпак болгаш Европада айыл чок чоруктуг айтыргаларыга доктаган. Таймын болгаш бистин дитиг айыл чок чорун камгалаарын эрге-ажы-тарын барымдалаш, европа чурттарын төлөөл-челерин конференцияны чыдыларынга таарым-чалыг байдалдарын усап келген дээрн санап турар бис деп, ол чуугаалап.

СЕНЕГАЛ. Дакар-Кара Африканың эң улуг порту. Ол чылда 15 муң хире далай судоларын хулэп ап турар. Ол портка чүгүл сенегал барааныры эвес, харын база кожазы чурттарын хой нуруузууну бар-аннарын релестерден судоларга чүдүрер. Чүң нагагалар ангарларын хемчээли 70 муң кубометр.

ЧУРУНГА: эринтерде дүжүрү каан муң-муң тонна арахисти боттары-ның экинге чүтөп алгаш, дамылажылар, ол азам улуг портка амыл-ралды берип турар кижилер — Дакарын докерлери.

Фото С. КУЛИТИН.
СЭТА-нын фотохрониказы.

Бурундиде күрүнө эргилдези

ЛОНДОН. (СЭТА). Бурунди хаан күрүненин премьер-министри Ми-шель Мичомберо күрүнө эргилде-зини түнелдези амае (хаан) V Ита-рени дүжүргөн дугайын болгаш чуртту республика кылдыр тургу-скаан чарлаан.

Радио дамчыштыр чүве чуугаалап турган. Мичомберо республи-каны президентин болуп мен деп меделээ. Амы чазактыг дүш-көн дугайын чарлаан.

Чаз чазактыг тургузуунарыга чедир оон хулээлгени шериг офи-церлеринде тургустунган турт ва-ционал революстуг чөвүлөз күтсө-дир.

Бо чылдын июльда күрүнө эргил-деи болганын түнелдези V Ита-ре эрге-чалгарын холга алган тур-ган. Ийнчаар ол бодунуң адамы IV Мвамбутсаны солган.

КНО-нун Кол Ассамблеясында

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Кыдат Улусе Республиканың КНО-да дүрүм ауга-ар эргелерин катат тургузарыга моондактан турар чөпүтү эес шип-тиренин АКШ КНО-нун Кол Ассам-блеяныга бааа катан дөгөн. Бо ай-чыгыг бааламалык аял-ижи аял-а-хой нуруу-биле эвес, а бааламал-кынын уштуп ийн кезип-биле шиптирлер ужуругу дээрн док-таадып турар АКШ, Австралия, Бельгия, Бразилия, Колумбия, Габоны, Япония, Мадгаскар, Чаа Зеландия, Никарагуа, Фили-ппинер болгаш Таиланд — бо чурттар-нын резолюцияныг төлөвиленин Кол Ассамблеяныг хураалын эге-зинде хулэп алган. Ол төлөвиле дээш 66 бадылаштын берлинге, 48-ин удурланган болгаш 7 чурттар бадылаарында дадалаалап.

Оон даразында Кол Ассамблея КУР-нун КНО-да дүрүм аугаар эргелерин катат тургузар дугайында резолюцияныг төлөвиленин бадыла-рын эгелээ. Ол төлөвиледе 11 чурттар — Алжир, Анжир, Камбо-дия, Конго (Бразавиль), Куба, Гви-нея, Мали, Мавритания, Пакис-тан, Румыния болгаш Сирия кинирген. Резолюцияныг бо төлөвилениг удуз 57 чурттар, бадылаарга хей нуруу-зу удуз болжылап. Удуз бадылаан чурттарын арамында АКШ, Австра-лия, Бельгия латин-америка чурттар (Кубадаан аялгаш) бар болган. 46 чурттар резолюцияныг ол төлөвиле-дин дээш бадылаан, оон иштинде Со-вет Эвилел болгаш социалист өскө-даа чурттар бар. 17 чурттар ба-дылаарында дадалаалап.

Кыдат КНО-га кым төлөөлөр ужуругу болур дугайында айтыр-гын өөренип көрүүн дөгөр дээш Италияны, Бельгияны, Бразилия-ны болгаш өскө-даа чамык чурт-тарын орадажымышкынын Кол Ассамблея хулээлгөн. Бо айтыр-гыг талазы-биле резолюцияны тө-лөвилениг 62 күтүлсөдөр, оон иш-тинде социалист болгаш африка-лай чурттар, удуз бадылаа. Ре-золюцияныг төлөвиле дээш чүгө 34 чурттар бадылаан болгаш 24 чурттар бадылаарында дадалаалап.

Профивилдеринин Бугу-делегей Федера-циязы, хероженерин болгаш аныктарын каттыгмышкыныр шыкшам, делегей-нин демократтыг организасталарын аялчыныга контрол тургузар болган кылды удуруткучу аялдарымын база-ла чедикшин чок болган. Ол организасталарга кымын сектажыг характер берип, оларга аял-чорудулганын шугу-ла таарымшал догууларын болгаш хейрилерин сыгаар болган орадажымышкында база чүт-аа бугурун.

Национал-хосталгалыг шимчээшкениге хамаарыштыр кылды удуруткучуларын илегей база боттамын. Национал-хосталгалыг шимчээшкениг кылды удуруткучуларын политиказын база ол политика согуз ёзу-биле барымдалап келген чурттарын уду-руткучуларын шыктын алгалаалары аны-як национал күрөөлөргө, революст-демо-краттыг партияларга дегилдеген күш-терин кижизилерип, пекин удуруткучулар-нын уламышкынын айымалын улам хандыр билди талазы-биле оларга ду-залаан. Оон түнелдези КБП удуруткучулар-нын чедип алырын күзеп турганын Азия, Африка болгаш Латин Америка чурттарына гегемония болур дээш идегелдин орунуга КУР-нун алдар-хунуугу аажок куулаан.

Делегейин коммунист болгаш хостал-галыг шимчээшкениге Кыдаттын Компар-тиязын удуруткучу улам-на башкала-нын бар чылдар-дыр деп магылаа чок фак-тыны билбашкан. Дарга Мао Албанияны күш-ажыл партиязынын съездизинге чорут-кан байлыг чаламзын шынал-ла бугу социалисттик делегейге кыгым салган ыш-каш. «Башкаларын көрүнгөн турарында бис кортпас-аа бис» деп меделээ. Ич-чаага КУР-нун болгаш Кыдаттын Компар-тиязын башкаларын чылаан улаанга ол күрө пролетар интернационализмин эң бө-дүүн негелделерин херекке албайн турарын ооа тодаргай-биле көргүзүп турар-ды.

Ол чорук кылды улуустун эрге-ажыктарына шугу таарымшай турар. Казыг-бир со-циалист чуртту башкаландып аны-лаары херек кырында ону социалисттиг ка-ды аялдарылаан хонгарына, социализм чурттарын чарыларынга чедирер алаар чүве болганда, марксизм-ленинчилер шык мынд уламышкыныга канчал-аа сонугалдыг эвес.

Совет Эвилелдинге болгаш өскө-даа соци-алист чурттарга уулу кылды удуруткучулар-нын демисел, коммунист шимчээшкениг оларын чарыларын аял-чорудулгаш, иштин-даа, лаштын-даа политикала бугурап дүжүшкүрөөн багай уружугу че-дирбейн барып шыдаас болгаш кылды пар-тиянын минин турары шыкшам, партия калдарынын, интеллигенциянын ортузун-га, армияга, кылды улустун калбак кезек-теринин аразына сеткил хамас чорукту өскүткен.

Байдал мындыг турунда, Мао Цзэ-дун бол-гаш оон бөдү партияны массаларын са-нал-оонады өөренип көрүүнү, бодунун частыргалыг курууун өскөдүрүн улау, ол курусту улам ийди боттарын чылаанга орунче кирип, ооун ынымы кызылаарыга чедирбашаан турар. Ук орутка кол моонда-кты олар партия активизме, партия кал-дары кылды көрүп келгенер.

Сөөлү чылдарын анисоветтик кампани-язы турал-аа, революст шолканы эртен партияны калдар Совет Эвилелдинге бол-гаш социализмин өскө-даа чурттарын башкаларын чылаанга ол шугуу Кыдат-тын болунга аажок хоралыг деп чүвени улам-на билди бар чылдар дээрн Мао Цзэ-дун болгаш ону хулээлгени кижилер өөренип көрбейн барып шыдаас турган. Совет Эви-ленин АКШ-биле «сүтүзүлгө» дуга-йында, бистин чуртувуства «капитализмин катат тургузушкунуун» дугайында хо-лун болалдар-биле оларын меделээни берге. Моон ужурунда Мао Цзэ-дун болгаш оон

бөдү партияны калдарын, аялчыны ан-гымын эң дээр төлөөлчелерин, интелли-генциянын нугулуларын, сыла шава-рын орунче кирип, ол сорулгага өөрени-к аныктарын чамык кезин, шери-административтиг аппараты аялгалын мынчаан таарымчал эвес.

Мао Цзэ-дун болгаш ону талакчылары бодунун ол үлгүлдерин-биле күрүнө си-стемалында партиянын удуругу ролюн со-гушкунга таарымшайында беш чала-нааган. Чалгыс аай сеткилдерин, со-циализм идеяларын амыралга боттан-дары дээш принципчалык, меделегил де-миселчилерин организасталып болур Ком-мунист партияны олар Мао Цзэ-дунуң тура-соруун дынадып, согуз ёзу-биле күдөдүрүн чөпшөрчө хуулуларын күз-еп туралар. Марксизм-ленинизмин прин-циптери, партияныг иштин амыралын-нын ленинги норма-чижектери дээш де-миселчилер орадажык бугу-ле кижилер партиядан удуз сымырып турар апарган.

«Култура революциязынга» сыналг ка-каш, Кыдатта чорудуу турар бугу кемчел-лерин шынында турар революцияны-га дөмөйлөшкө дег чүтү-лаа чок. Култура революциязы дээр, социализмин тургузуп турар чүтү бугурунун эң чуугула сорулгазы болур. Миллион-миллион бижик билестер бар, эртем-техниктиг калдар чили-биле негетинил турар чүтү болур Кыдатга дээ-дүг култура революцияны шынал-ла кан-чаар

МОСКВА ШЫДАЖЫП ҮНГЕН, МОСКВА ТИИЛЭЭН!

ПАВЕЛ АРТЕМЬЕВ.

Курлавырда генерал-полковник, Москванын шериг округунун командаылакчысы турган

«Урожай» спорт-эки-тура нияти-
диги шырдаага республика тем-
пионадынык маргылдаанын сөө-
гү салым оң тилекчилерия алере-
ди болганын көрүктүрүп
сонуургалым бедик болган.

Чөөн-Хемчиктин төлөзү Төлүш
Монгуш-оол бо салымда Бай-Тайга
районун шырдаагы Хирит-оол
Каң-оолга уттур-лаа, бирги черке
уулу болуунун артаган турган. Ын-
чалда-даа өмүрдөн Ооржак Кызыл-
оол биле Мартемьян Меньгин-
оол (Узут-Хем) оларын салым маргыл-
даанын көз салым-чолун шийитир-
дери тутажок болган. Шырдаага

мергежи чаа-ла өзү олурар 20
хармат II-ги разрядчы, дуржулга-
лыг I-ги разрядчы, хоочун шырдаа-
чы-биле кичаңгыл, дидим ойноп
турган, удурлавыкчызын дүжүп ба-
ришче албаданкан чорук, оң спорт-
чу тура-соруунун тилектеге бедик
бүзүрлөй бадмткан. Төлүш Мон-
гуш-оол Хирит-оол Каң-оолга ут-
турган, Ооржак Кызыл-оол биле
8/5 саннырды болуп, деңгеек бер-
генер.

Бо маргылдаанын турунун бау-
гаар азырга бир эвес ийн ойбакты-
ны кайымын-даа саны деңгеек
берген болза, оларынчү бугу оонпар-
га ойнаа кооффициентини үндүр-
гөш, түндөйдү лаведир. Ычанганш
К. Ооржактын ойнаанын шымары
эки болганын ову маргылдаанын
тилекчилер деп санаа, өрөктүгү
чүлү болган мактал бижик-биле
шайнаа. Ийги чери алган То-
лош Монгуш-оолду болган 3-4-кү

черины үлөшкөн Хирит-оол Каң-
оолду (Бай-Тайга) баа Күжүгет
Попун-оолду республиканын «Уро-
жай» спорт эки-тура төвүдөлийн
мактал бижиктери-биле шайнаа.

Бирги разрядчылар Мартемьян
Меньгин-оол (Узут-Хем), Беган Оер-
оол (Чөөн-Хемчик) болган Идам Сю-
рюн (Каа-Хем) олар бо улаада те-
дишкен чок ойнап, ийги разрядчы
аылык шырдаачыларга уттурган-
вар. «Урожай» спорт эки-тура ни-
тидигини болуп эртен маргылдаа-
зын аылык шырдаачыларын
спортчу мергежили чыл бүрдө өзүп
турарын херчепил турар.

Маргылдаа сөөгүндө 5 минуталап
дүргөн салырын оюун органи-
аастаан, алаа шунту 12 киж кириш-
кен, Каа-Хем районунчү төлөзү бир-
ги разрядчы Идам Сюрюн тилдээ,
мактал бижик-биле шайнаткан.

ЧУРУКТА: (Солгай талаандап оң талаанча) О. Беган биле Идам
Сюрюн маргылдаа үзүндө.

А. КУМАЯК.

Таарымчалык байдалды тургузар дээш

1966 чылдын декабрыда совет улус алардык дүмү — Москва
чогулунга мемч-фашист шериштер чыла шалканын 25 чыл
оюн демделеп эрттир.

СЭКП-ниң МК болган МХК-нык партия төвүзүнүн институтун
нук белеткисч «Москва дээш тулчушкун» дээр номун «Московский
рабочий» деп ном үндүрер чер парлап үндүрүр турар. Совет най-
сылалдык чамнаа болган тулчушкуннарнын шунт кижикчи-
лери, аларгадан полковниктар, генералдар болгон офицерлер, түр-
лө байлык кесектик тургузуучулар. Москваның чогулунг пар-
тия совет болгон комсомол ажалдакчылары ол номчу билиш.

Парлаанын чаа чүлдөр агентиле «Московский рабочий» деп
ном үндүрер чериң чалыштыр-биле, курлавырда генерал-полков-
ник Павел Артемьевтиң чүлүк кымыраш, номчукуларга саналган
ук чүлүдү «Москва дээш тулчушкун» деп номча болузу-биле пар-
лаан.

СЭКП Төм Комитети болган
СССР-нин Министрлер Чөвүдөли
чуртка күш-культураны болган
спортту улам ийи хожуудар таа-
шавык 200 амык машина ийи
каа докуртык төккөн болган ук
аылы уламчылап турар. 1967 чыл-
дын чыккында эгелен ову дески-
дөөш, ситен тарым чогулгандар.
Маднаар оруктарын 400 метрге
шалактан турган дескелен дырмыр.
Бо бүгү ажалдарын хоорайнын чаа-
гайжыдылган каторамы кымыр-би-
ле керемин чарган. Ам херек кыры-
да ук ажалдык байдалы кон-

стадиону эде кымыр Совет эрге-
чагыранын 50 чыл оюн таарымштар
досарын шайнаа. Ам стадионуң
шавык 200 амык машина ийи
каа докуртык төккөн болган ук
аылы уламчылап турар. 1967 чыл-
дын чыккында эгелен ову дески-
дөөш, ситен тарым чогулгандар.
Маднаар оруктарын 400 метрге
шалактан турган дескелен дырмыр.
Бо бүгү ажалдарын хоорайнын чаа-
гайжыдылган каторамы кымыр-би-
ле керемин чарган. Ам херек кыры-
да ук ажалдык байдалы кон-

чут оожум, бир эвес так мынчаар
ажылдаар болза, ову тааым холдун
уудур кылып доозары берге. Респуб-
ликалык күш-культураулары по-
гаанитыттыган стадиону 1967 чыл-
дын куулуңу эгелен ажаллап
эгелээр ужурут дээрин чаагайжы-
дыла каторамың ажалдакчылары
билде чогуур.

Ам хоорайнын күш-культура ба-
жыны кымылчыларын культурут
дыштынып, арыг алаарга селгүстеп
хаактарыга болган номчукуларын-
ге таарымчалык байдалды тургузуу

турар. Бистин Хербиэ дээш чаа
баазаык ноябрь 21-де ажалдап эге-
лээр, алаа буттарыңарын хоочун
шактарыңар чок ажаллап, воскре-
сейе саяныда дыштынып кедир-
нерин маанп турар бис. Баазада
бул бүгү доктаамал болуп турар.
Хоорайнын күш-культура бажыны
аыл ажалдакчылар спортчулар
нык болган кымылчыларын культу-
турут дыштынып таарымча-
лык байдалдарын тургузар дээш бар
артадарын ажаллап турар.

баазаын баа тургузтувус.
Бистин күш-культура бажынык
хоорайнын «Спартак», «Динамо»,
«Урожай» спорт эки-тура нияти-
диги баа ажалдакчылар болган
тургуларын спорт шкваларыга ба-
раан болуп, узут-биче спорт ала-
рына эртеңкиң 9 шакта кеске-
киңиң 11 шакта чедир спорттуң яа-
ам-бүрү хевирлерини секциялар
хүн бүгү доктаамал болуп турар.
Хоорайнын күш-культура бажыны
аыл ажалдакчылар спортчулар
нык болган кымылчыларын культу-
турут дыштынып таарымча-
лык байдалдарын тургузар дээш бар
артадарын ажаллап турар.

А. ДЕМЕНКОВ.

хоорайнын күш-культура
бажынык директору.

Хамык ужур—деткимче, дузада

Эрвин районун культура-чыры-
дымын ажалдакчыларын кон-
ференциянык болуп артык. Культу-
ра-чырыдымын ажалдакчыларын
амгы байдалын болган ап чоруд-
дар хемчеглерин дугайында илет-
кеди СЭКП-ниң Эрвин райкому-
нун бирги секретары эш О. Биче
кылган.

Районун культура-чырыдымын
кычкынык ажалдакчыларын
чонун мурунча боттарынын ху-
дээлдерин медеп билишкен,
ажалды чондарын коммунист бау-
га кижилерини ажал-агыл айты-
рыларын шийитирерини дуза-
лап, мурунчы дуржулаа непер-
диринге, коммунист моральдык ба-
жылаарыга үлүт-хуурун кийрип
кедгенер. Культура-чырыдымын
албан чериңин ажалдакчыларын
чыл эгеленден бээр чон ортуңа
420 лекцияны номчаша, бот-тыны-
гы уран чүлү болуңуңун кы-
жикчилерин күжү-биле 102 кон-
церти көргүскөн. Библиотекалар
номчукуларын саны эртен чылды
бо үзүндөн элөөн өскөн.

Районун культура-чырыдымын
болган көдө клубтарын чыныда
уран чүлү болуңуңун ажалдап тур-
ар. Районга уран чүлүдү көрүл-
диги эрттирер болган республика
найысылалыгы ийн удаа концер-
ти көргүскөн. Автокубун артисте-
ри көдөңнөй ажал-иңчилерини со-
лун программалык концерттерин ба-
раалдактанар. Бот-тыныгы уран
чүлүдү идеялыг кижикчилерини
Р. Давыдын, К. Чоолу, Х. До-
лума, И. Диринчип, А. Кара-ол,
А. Саң-Хөо, Б. Назымаа болган ос-
келер-даа хамаарып.

Күлүбү албан чериңини мате-
риалдык баазаы бажымын турар. Бо
херекке «Коммунистче орук» холхоз
(даргаам М. Шойжун) үлөргөтүп
болуп, ийн көдө клубка 3500
рубльдин дериг-херекселерин са-
дып берген. Клубтарын болган
библиотекаларын ушка удуу сеп-
тегел ой-шалак кылдылган, олар
ийиңиң кой хемик дүжүртүгөн.

Ынчалда-даа районун культура
албан чериңин ажалында узут
хемчегер бар. «Чаа орук», Ленин ат-
тыг холхозтарда көдө клубтар (эр-

вин сан адаан: бирээл 8 натап кон-
церти көргүскөн, бирээл үш улаа
лекция болган.

Чон-биле мынчаар санажырга кан-
ча тааржымыл? Библиотекка бол-
ган клубка яам-бүрү кескелерин,
диспуттарын, номчукулар конфе-
ренцияларын, ужуражылгалар ке-
жээлерин чүте эрттирп болбоаы?
Оон-даа же ажалдарын культура-
нын бо одагары боттадылар ужу-
рут. Совет күрүтүенин тургустуна-
нын 50 чыл оюн демделеп эртти-
рер дээш бугу чон узут күжөңгө-
кыңиң ажалдап турла, холхозта
клуб, библиотеканын мынчаар
ажалдап турары канчал-даа таа-
рышпас.

О. ДАЛЫН.

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Көдө клубтарга эрттирп турар
лекция, беседаларын шынарм болуп
болуп турарында, алаа кан-ла сая-

Оларын бижиктир болган: «Ам-дунмалар болган утба-дунмалар! О-
ттирпкы байырамы келди. Бистер чынык дег саяраттарын болган
доту дег октарып адаанда, бүгү чүрт-биле кады. Октарыпкы Соци-
алист Узур революциянын 24 чыл оюн байырап тур бис. Келер үе-
бистин бузуурелине күштү болган бижик. Төрөн чуртка, бозыкшерт
партиянык бистин бердигенине кымырааган. Айымды болган
өзүмүк тоова кылдар өөрени бердик. Бистик киж бузуу мынчаар
бизим-биле шийитериле: бир болза, тилээр мен, бир болза, өлүр
мен. Тилеке чокта, хостуг совет чер чокта, төрөн Москва чокта ме-
амдырал чок. Тилеке азы өлүм—бистин оозуруву миди. Ынчаарга
биз бижим-биле билер бис: кедипне тилеке бистин болур!

Төрөн Москва, мык, узут найыма! Сээ күдүмчүлүрүм дай-
зынга бастырбас, араатарымын Кремльдин ханадарыга чаргалтас бис!»

Окуртун политиктиң эргелеи ол документини «Красный воин» со-
лунга паралаан. Ол чагалын камгалалдык Москва зонамын бүгү-ле
жөкшөпкө таныткан. Москва зонамын дайынчылары, коммунис-
ти болган полк-ажалдакчылар харым чагалын бижикти, Москваны
камгалал алдыры, оң чогулган фашист диктаторларын чылча шаа-
рын дагыраагалаанар. Ук чагалын кезек бүзүргө туугалажып көргөн
болган алаа бүгү дайынчылар бааа коммунислер ат салган.

Москвадан элөөн мырак чериңе кадык-дошкун тулчушкуннар ийн не-
дедэ хире үргүзүлгөн келген. Демисел деп эвес байдалдарга болуп тур-
ган: гитлержерлер техника, кылажы танк талаа-биле алерей-де артык
күштүп турган. Ынчалда-даа совет шериглер бижик-туруштук камгала-
биле болган хой санын удуу атакалар-биле дайынчыны чыгыш удуу,
оон динг күжүне болган техникаларга ажал узут когаралдарын та-
варыштырп турган.

Гитлержерлер узут чидиргелерин кылып турган, бистин шериглер-
нисти аткаар мырмы, Москвага шийег бурунгаларын. Можайскин
ажалдарын чедип алган. Олар сонгу талага Калинин ажелен алган, а
мурну чүккө Тула областын диктаторларын кирип келген. Ынчалда-даа
лемех-фашист армиялар бодунун эче сорулганын чедип ал тывааган.

Олар бистин шериглериниң удурлавыкчынын сый шаан шыдаан.
Камгалалдык Москва зонамы дайын артты шылдаа мончок болу-
берген. Октарыпкы тогузунда оон дайынчы чартык жөкшөпкө няны
аылы 40 мун амык кижилг дөрт Москва дивизиялар камгалалдык элөөн
илер-ган. Москванын шериг округуна чечелен турган болган, эске шериг
Штабтарындан кез турган артиллерия-пулемет батальондары белед
Демократиянын хире-чегеси-биле Москва чогууну туруптариче чорун
сизаа. Сибирден батпайгы каттыкшыкчылар-даа бар апарган. Кол
дыл удумчалдык чөпшөрдө-биле камгалалдык Москва зонамын шта-
Чөөн Ади оперативтиң курлавырында полковник А. И. Лизюковтун коман-
ды-биле бодук шериглерин тургузариче киришкен.

Октябрьнын сөөлү хүниринеде камгалалдык Москва зонамын бы-
раа. Ылаан дугайында эолчегел илеткеди дынааан, октябрь революция-
нык 24 чыл оюн демделгери-биле Москва гарнизонуң шериглерин
ниң парадига белектерин болуп турар силер бе деп. И. В. Сталин со-
нуурган айттыган. Туруп турар байдалды барымдаалан келер, миди
парадиг эрттирер чогулчыл эвес деп чуталаан мен. Оон агыда, па-
рада чүтте чадаг шериг кирип болур, чүте дөргө артиллерия кесек-
тери от тургузарында турган, гарнизонга танклар чери чок турган.

Ол хемчегини политиктиң узур-дузанын бистин чедир үндөйгөн ту-
рарымын айткан. И. В. Сталин мынчаар дужааган: Ноябрь 7-нин па-
рады эрттирер. Кол артиллерия эргелеиниң нааылыгн генерал-пол-
ковник Н. И. Яковлевтиң дузаы-биле артиллерияны тылар, танкларын
баа-ла тылар. Мынчаар шийитирелде: парадга белектердин дугайын
ноябрь 6-нын хүнүнүн төнүзүгүн чедир кым-даа бөлбөз турар ужу-
рут. Парадты хүдөөн алдыры С. М. Буденныйга дааскан. Парадты ко-
мандыларын мепэр хүдөөткен. Парад үзүндө Москвага дайынмын
ужар чүлүңүн халдай болу таарымчалында хемчегерин баш удуу көр-
гөт.

(Улаытмы).

Оларын бижиктир болган: «Ам-дунмалар болган утба-дунмалар! О-
ттирпкы байырамы келди. Бистер чынык дег саяраттарын болган
доту дег октарып адаанда, бүгү чүрт-биле кады. Октарыпкы Соци-
алист Узур революциянын 24 чыл оюн байырап тур бис. Келер үе-
бистин бузуурелине күштү болган бижик. Төрөн чуртка,